VALTION TALOUSARVIOESITYS VUODELLE 2021

1 Lähtökohdat

Suomen sotilaallinen puolustuskyky on kokonaisuus, jota kehitetään systemaattisesti, tasapainoisesti ja pitkäjänteisesti yli vaalikausien. Puolustusvoimien suorituskyvyn ylläpito ja kehittäminen ovat riippuvaisia vuoden 2017 puolustusselonteon (VNPS 2017) resurssikirjauksien konkretisoitumisesta julkisen talouden suunnitelmiin täysimääräisesti.

Haasteen Puolustusvoimien resurssitasapainolle muodostavat tuottavuus- ja digitalisaatiovelvoitteen mukainen kehysleikkaus (vuoden 2021 leikkausosuus on yhteensä noin 9,65 milj. euroa ml. viime vuoden kehyspäätös) ja vuoden 2019 hallitusohjelman mukaiset lisäleikkaukset. Lisäksi Puolustusvoimien henkilöstömäärä on alimitoitettu tehtäviin ja toimintaympäristössä tapahtuneisiin muutoksiin nähden.

Odottamattoman ja huomattavan uuden haasteen koko maailmalle ja suomalaiselle yhteiskunnalle on tuonut COVID-19-tartuntatautipandemia. Vaikutukset ulottuvat niin kansalaisiin, toimintoihin kuin valtiontalouteen ja sitä kautta myös Puolustusvoimien resursseihin. Puolustusvoimat varautuu jatkamaan varusmieskoulutusta vuonna 2021 varusmieskoulutuksessa nykyisillä järjestelyillä. Puolustusvoimat tulee esittämään talousarvioehdotuksen tarkennuksessa lisämäärärahaa yhteensä 7,1 milj. euroa kattamaan vuoden 2021 ensimmäisen saapumiserän varusmiesten ruokarahakustannukset (noin 1 milj. euroa/kk). Mikäli järjestelyt jatkuvat myös loppuvuoden 2021 ajan, Puolustusvoimat esittää lisämäärärahaa lisätalousarvioteitse.

Puolustusvoimien vuoden 2021 talousarvioehdotus on laadittu annetuilla kehyksillä, niiden mahdollistamalla toiminnan tasolla sekä materiaalisen suorituskyvyn ylläpidolla ja kehittämisellä. Puolustusvoimat joutuu tarkastelemaan toimintamenojen riittävyyttä ja vaihtoehtoja toimintamenojen kasvavan vajeen kattamiseksi sekä henkilöstömäärän riittävyyttä tehtävien toteuttamiseksi.

2 Puolustusvoimien talousarvion 2021 määrärahat

Puolustusvoimien vuoden 2021 esitetty budjetti on yhteensä noin 4,3 mrd. euroa (ml. PLM:n sotilaallisen kriisinhallinnan momentti). (KUVA)

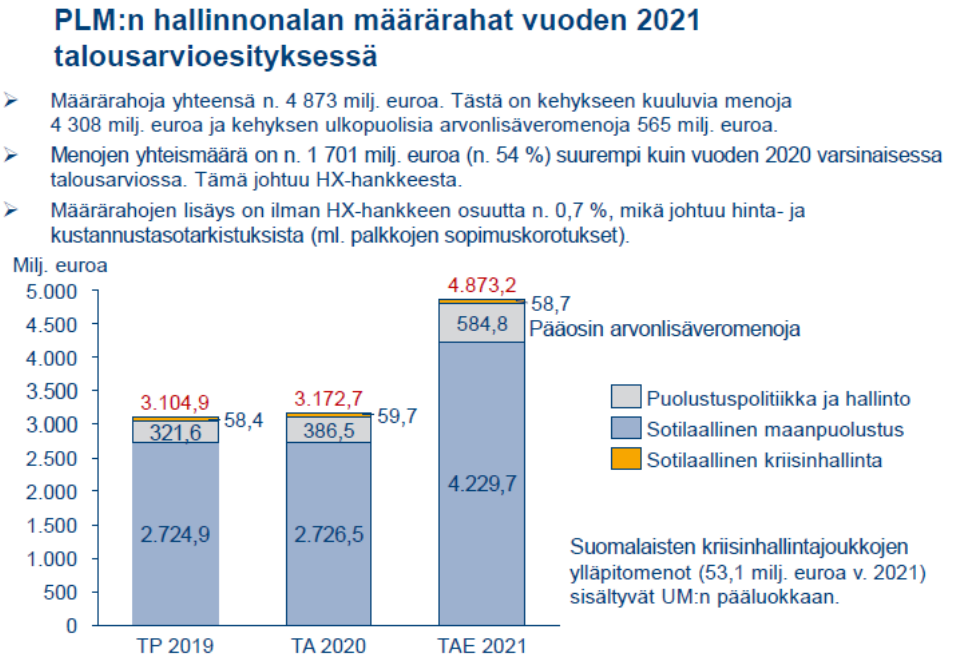

Puolustusvoimien määrärahoissa on otettu huomioon vuoden 2019 hallitusohjelman linjaukset ja resurssikirjaukset ml. julkisen talouden suunnitelman (JTS) mukainen digitalisaatio- ja tuottavuusleikkaus.

Saadussa kehyksessä ei ole vielä otettu huomioon syksyn 2020 lisätalousarvioesitysten vaikutuksia vuoden 2021 määrärahoihin eikä vuoden 2021 talousarvion tarkennuksen esityksiä ml. momenttien väliset tekniset muutokset.

2.1 Toimintamenot (27.10.01)

Puolustusvoimien toimintamenoihin esitetään määrärahaa yhteensä noin 1 955,078 milj. euroa.

Toimintamenokehys sisältää hallitusohjelmassa linjatut lisäykset henkilöstömäärään ja kertausharjoituksiin.

Henkilöstömäärän nosto yhteensä 100 lisätehtävään (7 milj. euroa), tehdään asteittain vuosina 2020–2023. Kertausharjoitusmäärien lisäys yhteensä noin 1 500 kertausharjoituskoulutetulla (1,5 milj. euroa) tehdään asteittain vuosina 2020–2023.

2.2 Puolustusmateriaalihankinnat 27.10.18

Puolustusmateriaalihankintoihin esitetään määrärahaa noin 790,751 milj. euroa (LV2020 määrärahaa noin 195 milj. euroa).

Vuodelle 2021 esitetään uutta PVKEH2021 - tilausvaltuutta, yhteensä noin 866,155 milj. euroa, josta vuoden 2021 osuus on 171,442 milj. euroa.

2.3 Monitoimihävittäjien hankinta 27.10.19

Momentille esitetään määrärahaa 1,479 mrd. euroa. Vuodesta 2020 alkaen on kaikki HX -hankkeeseen liittyvät menot suunniteltu omalle momentille 27.10.19 (HX -hanke, 5 vuotta).

Esitetystä määrärahasta 900 milj. euroa on monitoimihävittäjän hankinnan tilausvaltuusvuosiosuus (tilausvaltuutta on yhteensä 9,4 mrd. euroa vuoteen 2031 asti).

Loput esitetystä määrärahasta 579 milj. euroa on hankinnan muuta rahoitusta (ns. kertahankintaa), jolla maksetaan HX-hankkeen muita kuluja vuoteen 2031 saakka.

2.4 Sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahat 27.30.20

Sotilaallisen kriisinhallintaan (KUVA) esitetään puolustusministeriön hallinnonalalle määrärahaa noin 58,7 milj. euroa.

Ulkoasiainministeriön hallinnonalalle esitetään määrärahaa noin 53,1 milj. euroa.

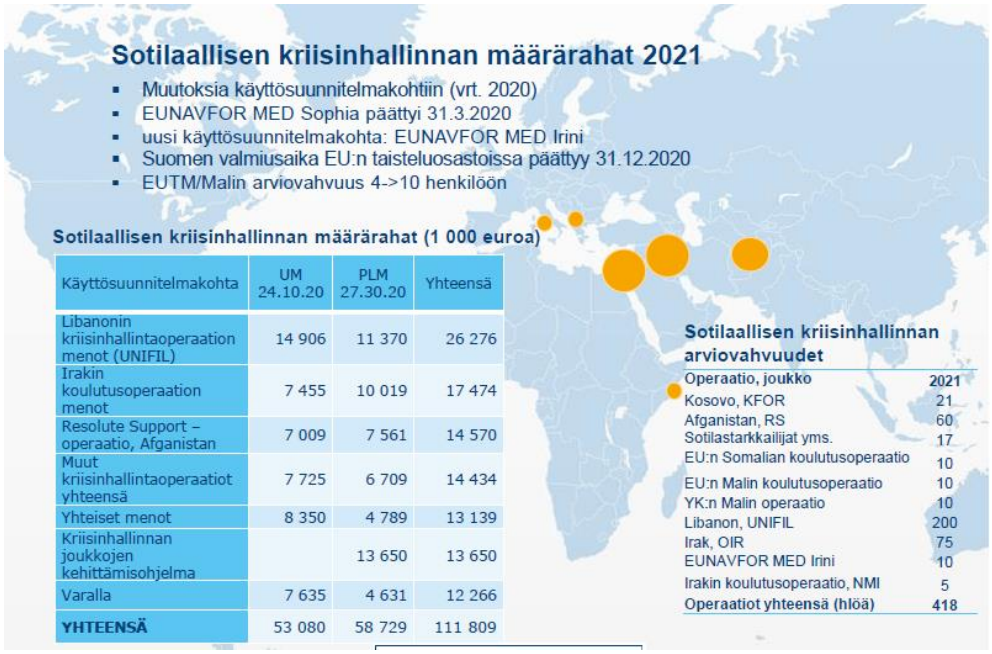

MERIVOIMIEN TOIMINTA VALTION TALOUSARVIOESITYKSEN 2021 KEHYKSESSÄ

Merivoimien vuoden 2021 toiminnan painopistealueet ja tärkeimmät tehtävät ovat alueellisen koskemattomuuden valvonta ja turvaaminen (AKV/AKT), joustava valmiuden säätely ja ylläpito, välittömän valmiuden joukkojen reagointikyvyn kehittäminen sekä asevelvollisten laadukas ja tehokas koulutus. Merivoimat ylläpitää vuonna 2021 edellisten vuosien toiminnan tason, pois lukien alusvuorokaudet joita suunnitellusti ja tilapäisesti lasketaan 8%. Merivoimilla on vuonna 2021 käytettävissä toimintamäärärahoja yhteensä 118,5 M € (sisältäen palkat 75,7 M €).

Asevelvollisten koulutuksen taso säilyy edellisten vuosien tasolla. Varusmieskoulutuksen osalta tavoitevahvuus on 3050 palvelukseen astunutta. Vapaaehtoisten naisten määrä tullee hieman nousemaan. Varusmiesten maastoharjoitusten lukumäärä ylläpidetään edellisvuosien tasolla.

Merivoimat kouluttaa reserviläisiä joukkotuotantosuunnitelmien mukaisesti. Vuonna 2021 kertausharjoituksissa koulutettujen reserviläisten koulutusmäärä on vähintään 3400 koulutettua reserviläistä. Vuoden 2021 reservin harjoitusten painopiste on välittömän valmiuden joukkojen harjoituttamisessa.

Kansainvälinen harjoitustoiminta on jatkossakin keskeinen osa merivoimien suorituskyvyn kehittämistä. Ruotsin merivoimien kanssa tehtävää kahdenvälistä puolustusyhteistyötä syvennetään.

Merivoimien tärkein hanke on Laivue 2020 (LV2020), jossa korvataan neljällä nykyaikaisella ja ympärivuotiseen toimintaan kykenevällä taistelualuksella seitsemän poistuvaa alusta. Pintatorjunnan suorituskykyä kehitetään toteuttamalla Hamina-luokan peruskorjaus (LV2000MLU) sekä jatkamalla Pintatorjuntaohjus 2020 (PTO2020) -hankkeen käyttöönottoprojektia. Vedenalaisen sodankäynnin kyvykkyyttä kehitetään edelleen torpedojärjestelmä projektilla.

Merivoimien rannikolla toimivien joukkojen osalta jatketaan tulivoima-hanketta ja PTO2020 liittyvää pintatorjuntaohjuspatterihanketta, kehitetään liikkuvuutta sekä jatketaan Jurmo-luokan kuljetusveneiden peruskorjausta. Lisäksi hankitaan kotimaisia herätemiinoja.

Merivoimat kykenee osoitetulla toimintamenorahoituksella ylläpitämään toiminnan tason ja täyttämään tehtävänsä, mutta liikkumavaraa ei ole.

Merivoimat valvoo ja turvaa alueellisen koskemattomuuden jatkuvasti. Lähialueen turvallisuustilanne on heikentynyt. Tämä ilman henkilöstömäärän merkittävää lisäämistä on osaltaan kasvattanut nykyisen henkilöstön kuormitusta ja vaikuttanut työssä jaksamiseen.

MAAVOIMIEN TOIMINTA VALTION TALOUSARVIOESITYKSEN 2021 KEHYKSESSÄ

Maavoimien toiminnan painopiste on suunnittelukaudella 2021–2025 toimintaympäristön edellyttämän valmiuden ja reagointikyvyn kehittäminen ja ylläpito. Näin vahvistetaan puolustuksen ennaltaehkäisevää kynnystä. Perustana on valmiuslähtöinen ja resurssitietoinen Maavoimien koulutus ja joukkotuotanto. Harjoitusjärjestelmä nivoutuu koulutuksellisiin ja operatiivisiin tarpeisiin ja on säädeltävissä valmiuden edellyttämällä tavalla.

Maavoimille suunniteltu kokonaiskehys vuodelle 2021 on 400 M€. Varsinaisten palkkojen osuus kokonaiskehyksestä on 234 M€ ja toimintamenot 165 M€ (josta asevelvollisten lakisääteisten maksujen osuus on noin 48 %). Maavoimille osoitetut henkilötyövuodet vuodelle 2021 on 4464 (ml. sopimussotilaat 303 HTV).

Puolustusmateriaalihankintojen osalta maapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelman hankkeiden määräraha vuodelle 2021 on yhteensä 134 M€. Sotilaalliseen kriisinhallintaan suunnitellusta kehyksestä Maavoimien osuus on 94 M€ (PLM, UM).

Suunnittelukaudella käynnistetään paikallispuolustuksen kehittäminen. Paikallisjoukkojen rooli painottuu tulevaisuudessa nykyisten tehtävien lisäksi yhä enemmän taistelutehtäviin. Paikallisjoukkojen kehittäminen mahdollistaa reserviläisille mielekkään urapolun eri tasoisissa poikkeusolojen tehtävissä sekä aktiivisen osallistumisen maanpuolustukseen. Keskeisenä elementtinä on vapaaehtoinen maanpuolustus, joka edistää reserviläisten osaamisen hyödyntämistä.

Koulutus 2020-ohjelmalla koulutusta uudistetaan kohtaamaan asevelvollisten muuttuneet odotukset ja samalla tuottamaan entistä parempaa osaamista ja suorituskykyä. Digitalisaation täysimääräinen hyödyntäminen, simulointi, opetusmenetelmällinen uudistus sekä kokonaisvaltainen toimintakykykoulutus ovat uudistuksen isoimpia muutoksia. Koulutus 2020-ohjelman laaja pilotointi ja käyttöönotto toteutetaan vuoden 2021 aikana.

Vuonna 2021 varusmiespalveluksen ja naisten vapaaehtoisen asepalveluksen aloitusvahvuus on 18900 alokasta. Kertausharjoituksissa koulutettujen reserviläisten tavoitemäärä on Maavoimien osalta vähintään 11250 reserviläistä. Puolustusvoimien vapaaehtoisissa harjoituksissa koulutetaan vähintään 6000 reserviläistä.

Kriisinhallinta on Suomen turvallisuuspolitiikan keskeinen keino ja osa Suomen puolustusta. Suorituskykyjen kehittämisen kannalta kolme tärkeintä operaatiota ovat Koalition OIR-operaatio Irakissa, Naton RSM-operaatio Afganistanissa ja YK:n UNIFIL-operaatio Libanonissa.

Kansainvälinen puolustusyhteistyö ja kansainväliset harjoitukset mahdollistavat suorituskykyjen ja yhteisoperaatiokyvyn kehittämisen. Erityisesti Ruotsin kanssa tehtävää puolustusyhteistyötä syvennetään.

ILMAVOIMIEN TOIMINTA VALTION TALOUSARVIOESITYKSEN 2021 KEHYKSESSÄ

Ilmavoimat ja ilmapuolustus ovat ratkaiseva osa puolustusjärjestelmän ennaltaehkäisy- ja torjuntakykyä. Ne mahdollistavat osaltaan kriisitilanteessa yhteiskunnan toiminnan sekä Puolustusvoimien joukkojen taisteluun selviytymisen. Ilmavoimien suorituskyky on tällä hetkellä toimintaympäristöön nähden hyvä. Kuitenkin toimintaympäristössä operoivien toimijoiden suorituskyvyt ovat kehittymässä kuluvan vuosikymmenen aikana siten, että Hornet-kaluston suhteellinen suorituskyky tulee laskemaan tulevien vuosien aikana.

Ilmavoimien toimintamenokehys vuodelle 2021 on alustavasti 181,830 M€, josta palkkojen osuus on 133,349 M€ ja varsinaisia toimintamenoja 48,481 M€. Ilmavoimille osoitetut henkilötyövuodet ensi vuodelle ovat 2021. Lisäksi HX-hankkeessa on määräaikaisia tehtäviä 49, joiden varsinaisten palkkojen menot katetaan hankerahoituksella. Ilmavoimat kouluttaa vuonna 2021 yhteensä 2950 reserviläistä. Ilmapuolustuksen kehittämisohjelman materiaalihankintoihin suunniteltu määräraha vuonna 2021 on noin 62,79 M € (sis. kriisinhallinnan hankintoja 1,75 M €) ja HX-hankkeen määräraha sisältäen tilausvaltuuden vuoden 2021 osuuden 1,479 Mrd €.

Vuonna 2021 Ilmapuolustuksen materiaalihankinnan määrärahojen käyttö liittyy HN-suorituskyvyn korvaamiseen (HX), lentokalustojen elinkaaren turvaamiseen ja hallintatutkimukseen, ilmavoimien taistelutukikohtien varustamiseen ja tukikohtien kehittämiseen, avaruustilannekuvatutkimukseen, ilmatorjunnan taistelunjohtamisen suorituskyvyn ja poistuvien suorituskykyjen korvaamisen suunnitteluun ja kehittämiseen sekä nykyisten ilmatorjuntajärjestelmien elinjakson turvaamiseen, lennokkien torjuntakyvyn kehittämiseen sekä alkeis- ja peruslentokoulutuskaluston ja -järjestelmien korvaamiseen.

Suunniteltu kriisinhallinnan rahoitus 1,750 M € liittyy Ilmavoimien kansainvälisen valmiusyksikön materiaalihankintoihin, joilla rakennetaan, ylläpidetään ja kehitetään yksikön suorituskykyä. Tavoitteena on saada yksikön suorituskyky vastaamaan muuttuvia uhka- ja olosuhdevaatimuksia sekä täyttää kansainvälisen yhteisön sille asettamat vaatimukset.

Tehdyt investoinnit parantavat Ilmavoimien tehtävien toteuttamiskykyä, vahvistavat puolustuksen uskottavuutta ja nostavat sen ennaltaehkäisevää vaikutusta. Toimintaympäristön tilanne korostaa edelleen valmiuden kehittämistä ja tarvetta saada kehittyneet suorituskyvyt täysimääräisesti käyttöön.

Ilmavoimien kansainvälistä yhteensopivuutta kehitetään. Kansainvälisen koulutus- ja harjoitustoiminnan tavoitteena on harjoitella yhä vaativampia kokonaisuuksia entistä kustannustehokkaammin.

HX-hankeen osalta vuonna 2021 analysoidaan lopullisten tarjouspyyntöjen sisältöä ja tehdään lopulliset järjestelmä ja suorituskykyarvioinnit. Tavoitteena on saattaa hankintavalmistelut päätöksentekovalmiiksi vuoden loppupuolella. Lisäksi käyttöönottoprojektin valmistelut jatkuvat tarkemmalla suunnittelulla ja vaikutusten arvioilla koko puolustusjärjestelmäkokonaisuudessa.